

glas

Leto VII. - 12 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 30. 6. 1960

NA OBISK K MENIHOM OB MRTVEM MORJU

Slovenci vsaj v duhu zadnje čase večkrat romamo v svetopisemske kraje: prebiramo namreč prvi dve knjigi novega slovenskega prevoda celotnega svetega pisma (sedaj je v tisku že tretja knjiga); zanimamo se posebej za sv. evangelije, saj so po drugi svetovni vojni evangeliji v zamejstvu in izseljenstvu doživeli vsaj tri slovenske izdaje; in že kar težko pričakujemo, kdaj bomo dobili v roke obljubljeni prevod znamenitega Ricciottijevega Jezusovega življenja (Vita di Gesù). Velikansko pozornost po vsem svetu pa so nekako v tistem času, ko smo se slovenski begunci iz Evrope selili v tuj svet, zbudila velika odkritja v tako imenovanem Qumranu ob zapadnem obrežju Mrtvega morja. Veliko zanimanje se do danes še ni poglelo. Odkrili so veliko meniško naselje, kjer je živel v skupnosti precej časa pred Kristusom, v Kristusovi dobi in tudi še v prvih desetletjih krščanstva posebna judovska ločina, katero danes že mnogo strokovnjakov istovetno z Eseni, ki so nam bili vsaj deloma znani tudi že pred temi odkritji. V bližnji okolici Qumrana pa so v skoraj nepristopnih votlinah odkrili nepričakovano veliko število rokopisov, ki so jih ti menihi ob času velikih nevarnosti — bilo je najbrž ob velikem judovskem uporu Rimljanom od leta 64 do 70 po Kristusu — skrbno zavarovali in poskrili. Spise delimo v tri vrste: svetopisemsko besedilo, apokrifne in več spisov, ki zadevajo predvsem notranje življenje in vodstvo teh menihov. Ob teh velikih najdbah je nastala dolga vrsta vprašanj: Ali ni tu začetek krščanstva? Ali ni tako imenovani učitelj pravičnosti, o katerem je govor vsaj v enem večjem spisu, vplival na evangeliste, ki so nam naslikali Kristusovo podobo in zapisali njegov nauk? Ali so svetopisemski qumranski teksti prav taki, kot smo jih doslej poznali? Kakšen vpliv so imeli qumranski menihi na sv. Janeza Krstnika, ki je v njihovi bližini živel in deloval? Ali ni bil morda celo njihov gojenec in sam Esen? Ali ni morda apostol Pavel glede izražanja pod njihovim vplivom? In kako je s prvimi krščanskimi spisi tako imenovanih apostolskih očetov?

Našteli bi lahko še nepregledno vrsto drugih vprašanj. Skraja pa tudi kasneje so te najdbe v celih množicah nepoučenih zbudile vse polno dvomov in celo hudih ugovorov proti Kristusu, krščanstvu in katoliški Cerkvi. Največjo zmedo so napravili tisti, ki niso bili veščaki v zadevi, marveč so hoteli le senzacijo. Najbrž doslej še niso niti vsega odkrili, morda imajo še več stvari v rokah arabski beduini, ki bi jih radi drago prodali (saj so nekateri za en kvadratni centimeter rokopisov dobili tudi do tisoč frankov); mnogo gradiva pa imajo sedaj že v rokah strokovnjaki. Znameniti bibliacist dominikanec p. de Vaux je predsednik posebne znanstvene komisije, v kateri so katoliški, protestantski, pa tudi judovski znanstveniki. Dela bodo imeli za dolgo vrsto let. Marsikaj so tudi že razvozlati. Že danes lahko vsaj toliko odgovorimo, da bodo globljemu spoznanju svetega pisma stare zaveze, deloma pa tudi nove zaveze, temeljitejšemu poznanju Kristusove dobe in okoliščin, v katerih je nastajalo krščanstvo, ta zares velika odkritja samo v korist. Slovstva o tem vprašanju je toliko, da bi s knjigami, razpravami in članki napolnil lahko že velike knjižnice. V slovenskem jeziku pa nimamo še skoraj ničesar napisanega o tem. Vsaj v skromni obliki bi pa SKA rada opozorila na to res zanimivo zadevo.

Dr. F. Ž.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Zgodovinski odsek

Peti kulturni večer bo v soboto dne 2. julija ob 19. uri
v dvorani Bullrich, Sarandí 41.

Predaval bo č. g. prof. dr. Filip Žakelj

VELIKA ODKRITJA V QUMRANU OB MRTVEM MORJU

Opozarjamo na točnost, ker je čas uporabe dvorane omejen.

GLAS je glasilo Sloven-
ske kult. akcije — vendar ni
samo to: je tudi izraz zani-
manja za kulturna vpraša-
nja med nami in po svetu.
Danes je svet pač takšen,
da se nikdo ne more brez
škode odtegovati zanimanju
za kulturna vprašanja. So-
dobno življenje zajema člo-
veka v celoti in kdor misli,
da mu zadostuje samo nje-
gov svet zaposlenosti ali
službovanja, se bo zmotil.
Ne bo zaostal samo na kul-
turnem in duhovnem področ-
ju, ampak bo potisnjen ob
stran najprej na enem, po-
tem na drugem terenu, dok-
ler mu ne bo začelo zmanj-
kovati tal na njegovem last-
nem polju. Tega nazadnje
niti sam ni kriv: življenje
se razvija tako in kdor ne
zna pravilno korakati z njim,
se ne bo smel pritoževati v
trenutkih stiske, se zbegati
v slučaju nezgod ali nesreče.

Življenje nam ni bilo da-
no zato, da bi naš strlo. Do-
volj imamo moči, da smo mu
kos. Polno je razlogov, da bi
bili malodušni ali črnogledi.
Toda s tem nam ne bi bilo
pomagano. Obratno: v vsa-
kem okolju in ob vsaki pri-
ložnosti moramo iskati raz-
logov za optimizem, sred-
stev za pravo in pogumno
borbo.

GLAS je delo na kultur-
nem polju razlagal s tem
namenom, da bi pokazal na
tiste oblike optimizma, ki
nam jih ponuja življenje v
emigraciji. List je prihajal
med Vas in kazal sliko sve-
ta, kakšna je v okviru kul-
turnega delovanja in v skrbi
za duhovni napredek. S tem
je prinašal med Vas razloge
in pobude za vztrajno, po-
gumno in iskreno predanost
delu v času, ki je sicer poln
banalnosti. Podprite ga, da
Vam bo mogel služiti še na-
prej.

SLOV. KULT. AKCIJA

Izšlo:

SLOV. LIKOVNA UMETNOST V ZAMEJSTVU

Uvod napisal in uredil
Marijan Marolt
Opremil I. Bukovec

Cena za knjigo *Slovenska likov-
na umetnost v zamejstvu*: Argen-
tina 60 pesov; ostala Južna Ameri-
ka 70.—; ZDA 1.50 dol.; Italija
800 lir; Francija 6 NF.; Avstrija
35 šil.; Anglija in Avstralija ¾
funta.

O ABSTRAKTI UMETNOSTI

Četrty kulturni večer Slovenske kult. akcije je bil v soboto 19. junija in sicer v dvorani Slovenske hiše, Ramon Falcon 4158. Prireditelj je bila v okviru Umetnostnega odseka in je predaval njegov vodja g. Marijan Marolt o abstraktni umetnosti. Kako veliko je zanimanje za sodobno umetnost, je pokazala zelo lepa udeležba na večeru. Predavanje je spremljalo podajanje reprodukcij slik glavnih predstavnikov umetnosti po svetu in v domovini.

Predavatelj je zajel snov zelo razsežno in je podal res pregled in razvoj abstraktne umetnosti od njenih početkov do najnovejših časov. Držal se je samo tém in puščal ob strani gibanja, ki so šla svojo smer in danes ohranjajo svoje mesto v sodobnem likovnem oblikovanju. Celo predavanje je podalo lepo informativno sliko moderne umetnosti v Evropi in Ameriki.

Večer je vodil dr. Tine Debeljak, ki je v debati podal zanimive poglede zlasti na razvoj moderne umetnosti pri Slovencih. Oglasili so se še g. Lado Lenček, arh. Marijan Eiletz in Ruda Jurčec. Vodja večera se je posebej zahvalil predavatelju za res lep večer in navzoči so g. Marolta nagradili z dolgim in iskrenim aplavzom.

— V četrtek dne 16. junija zvečer je bila v velikem foyeru Opere na Corrientes 860 otvoritev razstave del kiparja Franceta Ahčina. Razstava je odprta do konca meseca junija in je Ahčin razstavil pet del, med temi tri, ki so že na zadnji njegovi razstavi pokazala, da je krenil v novo smer, ki išče temelje zlasti v poglobljeni duhovnosti. Isto je ugotovila tudi kritika.

odmevi

— "DUHOVNO ŽIVLJENJE" je v junijski številki 1960 objavilo kritično poročilo o Dantejevi Božanski komediji, Pikel, ki je v prevodu izšla pri SKA. Poročilo je napisal Slavko Šrebrnič, ki med drugim pravi:

"Kakor udarna izvidnica na svoji poti sproži v zrak od časa do časa svetlo raketo, da opozori na svojo pot in svoj položaj — tako tudi Slovenska kult. akcija od časa do časa vrže v zrak svetlo raketo: to pot je to prvi del Dantejeve Božanske komedije: Pikel." — Zaključuje pa: "Ker tu ni prostora za podrobnosti, naj zadostuje to: Prevod je dober — kdor ga bo bral, ga bo razumel in užival in bo hvaležen Debeljaku za prevod in tistim, ki so ga izdali za uslugo, izkazano Slovincem, ker so s tem dokazali, kako visoko kulturno stojijo Slovenci, da so zmogli v izgnanstvu izdati lepo knjigo, ki je lična tudi tipografično..."

kronika

— JUBILEJNO NAROČNINO so plačali: č. g. p. Okorn Klavdij, Milwaukee, 25 dol.; č. g. Boris Koman, Mar del Plata, 800 pesov; g. Aleksandra Baraga, Buenos Aires, 800 pesov. Za tiskovni sklad Glasa: č. g. Okorn Klavdij, Milwaukee, 1 dolar.

Vsem najlepša hvala!

IZZA ŽELEZNE ZAVESE

Mnogo se je pisalo o vzrokih komunističnih revolucij, pogosto se je navajalo, da so ponekod bili prav kulturni delavci tisti, ki so komunistično revolucijo pripravljali, zagovarjali in podpirali. Več ko polovica Evrope je sedaj že skoraj dve desetletji pod komunističnim totalitarizmom in če bi bila trditev o sodelovanju intelektualcev pri komunističnih revolucijah resnična, tedaj bi morali imeti umetniki, pesniki in pisatelji pravi raj v komunističnih deželah. Toda temu ni tako! V Rusiji je cela vrsta pesnikov in umetnikov izpričala s svojo smrtjo, da je to naziranje krivično in to še pred Stalinovo smrtjo (Blok, Jesenin, Majakovski in drugi). Po letu 1953 se je v Rusiji začela "odjuga", ki še danes traja; Pasternaka je režim Hruščeva pustil vsaj v miru umreti, dočim je Dudincev pred kratkim napisal novelo, ki je v Moskvi krožila skrivaj, v Varšavi pa izšla v dveh ponatisih... Je to novela: Novoletna pravljica.

POLJSKA je dežela, kjer so po dogodkih v oktobru 1956 mogli umetniki kreniti najprej na lastno pot. Še v letu 1958 je bil položaj tak, da je bil za predsednika poljske pisateljske zveze izvoljen Antonin Slowinski, znan po svoji opoziciji marksizmu. Sprejel je predsedstvo pod pogojem, da ne bo v odboru niti enega člana partije. Počasi se je začelo spreminjati, režim je menil, da je že dovolj trden in je začel pritiskati na Zvezo pisateljev. Na lanskem kongresu (decembra 1959) je režimovec uspelo, da so v vodstvu zasedli štiri mesta in da je predsednik član partije. Toda na istem občnem zboru je bila sprejeta resolucija, ki govori o tem, da "morajo ostati pisatelji svobodni pri reševanju problemov sedanjosti, kajti komunistična partija je samo del življenja, ki se razvija in mi kulturni delavci izjavljamo, da moramo imeti mi pravico do zadnje besede v vprašanih kulture in umetnosti". — Lerszek Kolakowski je bil v vrstah poljskega komunizma vodilni filozof marksizma. (Po letu 1957 pa je prešel v opozicijo in napisal več del, v katerih pobija filozofske osnove marksizma. Na pomlad 1959 mu je režim dovolil, da je šel na univerzo v Tübingenu predavat o "Karl Marxu in njegovi definiciji resnice". Ko je v Filozofski reviji objavil celo predavanje, je bil izključen iz uredništva revije in vodilni "filozof" CK partije je Kolakowskega obdolžil devijacionizma, eksistencializma in nevednosti. Toda Kolakowski je odgovoril in obdolžil stranko ter njene ideologe, da se spreminjajo v "dogmatike, ki kopljejo grob vsaki svobodni filozofski misli." V članku pravi med drugim: "Na dvorih vladarjev je vedno mnogo več dogmatikov kot pa svobodnih mislecev; v vsakem vladarstvu (totalitarizmu) je več policajev kot pa umetnikov." Toda partija se zamarja, če se umika v okostenelost pred svetom, ki je resničen v različnosti..."

Varšavska "Politika" je odgovorila na tako pisanje Kolakowskega s trditvijo, da je "zagrešil pravo negacijo vsega progresivnega in če že ni postal protirevolucionar, je vsaj že konservativec..."

ČEŠKOSLOVAŠKA živi za železno zaveso v nekem zatišju. Le malo je slišati o trenjih, zdelo se je, kakor da so se tam ljudje vdali neizbežnemu in da — čakajo, čakajo... Ko je urednica beograjske "Politike" in nekoč glavna propagatorica surrealizma v Srbiji, A. Ribnikarjeva obiskala Prago, je pisala o Čehih kot nekakšnih "Angležih" v komunističnem svetu. — Kakor na Poljskem, tako je tudi ČSR zajel val protistalinizma in najprej so ga začeli uveljavljati v krogih umetnikov. Komaj je po letu 1956 komunistični svet zadihal v na zunaj spremenjeni sapi, so zlasti slikarji in kiparji, manj pisatelji, začeli ustvarjati po svoje. Narkrat je starejši generaciji priznanih umetnikov odklenalo in mlajša generacija se je razbila na množico klubov in skupin; vsaka skupina je v razstavnih katalogih ali monografijah začela zagovarjati svojo smer "modernosti". Skupina "M" je priredila prvo drzno razstavo abstraktne umetnosti, skupina "Promena" je zagovarjala nazore, ki so bili v popolnem nasprotju z direktivami partije. Toda partija se je odločila in hitro posegla vmes: spregovoril je sam predsednik vlade in prijatelje abstraktne umetnosti opozoril s temi besedami: "Tovariši, zelo nujno je, da izločimo iz našega kulturnega življenja vse voditelje revizionizma in razne lažne humanistične filozofe in nasprotnike delavskega razreda." Partija je sklenila sklicati občni zbor Zveze likovnih umetnikov; zveza se je pred leti razbila v skupine in samo občni zbor bi jo lahko priklical v življenje. Toda občnega

— *Nova skladba*: P. Vendelin špendav OFM je izdal v Chicagu "Molitev ob grobu pokojnega škofa ljubljanskega Gregorija Rožmana" za bariton solo, moški zbor in klavir (7 strani), na besedilo Milene Šoukalove. Partituro in glasove morete naročiti pri avtorju: St. Stephen's Church, 1852 West 21nd Place, Chicago, Illinois, USA.

— Mednarodni knjižni sejem v Frankfurtu je bil v prvi polovici oktobra 1959. Kakor smo že poročali, je vso slovensko knjižno produkcijo zastopala v jugoslovanskem paviljonu samo ena knjiga in sicer "Vodič po Mariboru", ki ga je leta 1955 izdala založba "Obzorja" v Mariboru. Ljubljanska revija Knjiga (januar 1960), propagandna publikacija slovenskih založb, objavlja poročilo o sejmu, ki ga je napisal Bogomil Gerlanc. Opisuje, kako so se druge države potrudile in razstavile najboljše v najlepši obliki, jugoslovanski paviljon pa je bil naravnost bedno opremljen. Skrb za opremo in za razstavljeno gradivo je imel založniški svet iz Zagreba. Znanstvena knjigarna iz Zagreba je razstavila izdaje Jugoslovanske akademije, ki ima svoj sedež v Zagrebu, in izdaje Enciklopedijskega zavoda v Zagrebu. Med znanstvenimi knjigami ni bilo nobeno slovensko znanstveno delo, dasi bi mogli pokazati Slavistično revijo, Biografski leksikon, izdaje Slovenske Maticе, izdaje SAZU. Drugi del paviljona je zasedlo zastopstvo Združenja založnikov iz Zagreba in za ta del je prevzela skrb založba Mladost iz Zagreba. Knjige so bile razporejene brez reda. "Slovenske knjige ni bilo, razen Vodiča iz leta 1955... dasi je bila knjižna produkcija (izvirna in prevodna) v letu 1959 v Sloveniji zelo bogata in so druge države razstavljale knjige, ki bodo izšle v letu 1960. Torej na vsej črti nič... V Frankfurtu nismo pokazali nič, niti po kvaliteti, niti po kvantiteti, še najmanj pa kulturni krog s slovensko, srbohrvaško in makedonsko knjigo." Vendar pa je bila slovenska poezija zastopana: razstavil jo je londonski založnik — oziroma prodajalec — s knjigo (antologijo slovenske poezije) The Parnassus of a small Nation — Parnas majhnega naroda. Vendar je založnik povedal, da je knjigo šele pred nekaj meseci dobil iz Ljubljane, dasi je izšla že pred dvema letoma, in je ponovno prosil v Ljubljano, da naj njemu odrejeni del zaloge čimprej pošljejo...

— Mestno gledališče v Ljubljani ima tudi svojo založbo in je za letos pripravilo naslednja dela: Marija Nablocka "Izpovedi"; Bratko Kreft "Dramaturški fragmenti". Izšel bo tudi album "Slovenski gledališki portret". Nadaljna dva zvezka bosta obsegala po eno dramo in po eno esejistično delo.

— Založba Mladinska knjiga v Ljubljani bo začela izdajati dela s področja umetnostne zgodovine in sicer mladini namenjena. Likovna zbirka Mladinske knjige išče sedaj avtorje, ki bi napisali monografije o slovenskih slikarjih Tomincu, Kobilici, bratih Šubicih, o impresionistih (Grohar, Jakopič, Jama, Strnen, Vesel), nakar bi sledila dela o ekspresionistih, neoimpresionistih, nadrealistih in umetnikih najnovejše smeri. Knjige bodo imele žepno obliko in bodo obogatene z obilnimi reprodukcijami.

zboru do januarja 1960 še niso mogli sklicati. Pač pa so umetniki nadaljevali z ustanavljanjem skupin in prirejali razstave del, "kjer se jasno vidi pogubni vpliv Picassove umetnosti". Uradni kritik režimskih listov pa si je vkljub temu upal nedavno zapisati, da so razstave "mladih prava izpoved vere v modernizem in nadaljujejo zato najlepše tradicije češke umetnosti... vsi se opajajo v klasicizmu Picassa in v Kubistovih krajinah (Kubista je bil vodilen češki slikar po prvi svetovni vojni, prista kubizma)." In kaj nam slikajo umetniki abstraktne smeri, se vprašujejo priadniki režima: Vedno in povsod sama tihožitja, kompozicije in komaj kakšna krajina. Boje se obrazov, boje se človeških likov, kakor da bi jih bilo sram bitij, kakor jih ustvarja sodobna socialistična stvarnost. Socialistični realizem je tem ljudem tabù, ki se mu samo še nasmehujejo... — Zato je režim sklenil udariti po uporniških umetnikih. Prepovedal je zbiranje umetnikov v klube in skupine, prepovedal individualne razstave in poostri kazenske predpise proti tistim, ki bi umetnine naravnost prodajali odjemalcem. Pripravlja se odredba, ki bo umetnike "razgnala" iz središč, kakor so Praga, Bratislava in Brno. Uredba pravi, da morajo "umetniki med ljudstvo". Nastavili jih bodo po šolah, velikih ljudskih domovih in obratih, kjer bodo v stiku z ljudmi mogli "ustvarjati" po zakonih socialističnega realizma. Ko so prepovedali individualne razstave, preprečili svobodno prodajo umetnin, so ustanovili posebne "umetnostne fonde", iz katerih bodo kupovali slike in nagrajali umetnine, pesnitve ali znanstvena dela. Vendar bodo umetniki morali dati dela, ki jih bodo hoteli prodati temu fondu, na vpogled "ljudstvu". Komisija sto ali še več delavcev bo glasovanjem odločila, ali naj se slika kupi s sredstvi fonda. "Rude pravo", glasilo partije, je kar zapisalo, da je treba izvesti "gospodarsko zavojevanje" umetnikov in njihove ideologije. Razstave ne bodo več v salonih ali galerijah, pač pa v tovarnah in 28. jan. 1960 so priredili prvo tako razstavo v veži tovarne Koh-i-noor v Pragi. Razstavljena dela so že šla poprej skozi žirijo delavcev in partijskih organov. Po razstavi pa je isti list moral 19. febr. 1960 zapisati, da je pač res, da so "umetniki nekaj posebnega v človeški družbi. Če se bo zgodilo najhujše, to je, da umetniki ne bodo ustvarjali za javnost, tedaj bodo dela pač ostajala v študijih in zasebnih zbirkah ali v kletah..." Toda socializem bo zmagoval in jih klical v svojo stvarnost, meni časnikar v svojem modrovanju.

BOLGARIJA je tudi bolna, ker njeni intelektualci nočejo korakati po direktivah partije. Vodilni list v kulturnih zadevah "Plamak" je v majski številki 1959 objavil esej o "nylonskih intelektualcih". Člankar meni, da so bolgarski kulturniki zabubljeni za neprodorno steno plastike, kjer žive svoj svet. Zanje je nekaj vredno samo tisto, kar prihaja iz Amerike, ali pa vsaj iz Anglije. Na zunaj so pohlevni, zvečer pa se zbirajo na družabne večere pri prijateljih ali pa v nočnih klubih, ki imajo svoje prostore v kletih. Tam se pije in pleše, nakrat ugasne luč, zasveti neka nova medla svetloba, nekdo se dvigne in prebira svoje "moderne verze" ali pa dela Valeryja, Claudela, Chara ali pa celo najmodernejšega med njimi — neosimbolista Alexisa Legera, ki se pesniško imenuje Saint John Perse. V predavanjih se slišijo sodbe, da so sodobni ruski pisatelji pod ravnjivo onih na zahodu in da je "angleški pisatelj iz elizabetinske dobe stokrat boljši kot pa ruski pisatelj, Turgenjev." Sploh je zanič vse, kar prihaja iz Rusije... Toda ti ljudje so zвити in tihi; hodijo na partijske mitinge in na vse obvezne prireditve. Tiho poslušajo, od časa do časa pa si med seboj pomežiknejo in se rahlo nasmehejo, češ: ali ga vidiš, ali ga slišiš, kakšne neumne klati... Kajti vse, kar je iz partije, je brez vrednosti in vredno samo še ironičnega nasmeha.

MADŽARSKI časnikar je obiskal pred kratkim razstavo najmodernejšega umetnika v Varšavi in se z zgražanjem obrnil do organizatorjev razstave in do partijskih funkcionarjev, ki so ga spremljali. Protestiral je proti umetnosti Picassa in drugih degenerirancev zapada. Poljski funkcionarji so ga poslušali, mu pritrdili, pa rekli: "Mi se ne spuščamo v stvari, ki jih nič ne razumemo. Sicer pa poglejte, kdo je protektor razstave." Bilo je ime pomočnika prosvetnega ministra poljske ljudske republike. "Kaj hočemo...?"

Po vsem tem bi bila na mestu trditev, da resnični umetnik ne more biti komunist in discipliniran komunist ne more biti umetnik.

doma in po svetu

— Ljubljanski "Naši razgledi", ki izhajajo kot štirinajstdnevnik, so proslavili jubilej izida 200. številke. List izhaja že deveto leto in je zlasti v kulturnem delu zelo informativen. Uredništvo je priredilo proslavo jubileja, toda v glasilu "Delo" je Marija Vilfan napisala uvodnik, v katerem je list grajala, češ da se premalo posveča celotnim jugoslovanskim zadevam. V borbi za slovenščino je namreč list večkrat kritiziral beografske in zagrebške kulturnike, ki zagovarjajo misel, da naj Slovenci opuste svoj jezik.

— Komisija za slovenske šolske knjige v Trstu je razpisala natečaj za učne knjige v slovenskih osnovnih šolah. Izdali bodo: Slovenska čitanka za 3. razred; Pomožna učna knjiga za 3. razred; Pomožna učna knjiga za 5. razred. Pomožne knjige obsegajo 8 predmetov: verouk, slovensko slovnico, računstvo in geometrijo, zgodovino, zemljepis, prirodnoznanstvo ter državljansko vzgojo. — Opozarjamo na te knjige, ki bi mogle koristiti tudi učencem v slovenskih šolskih tečajih v Argentini in ZDA.

— Skupina fizikov rimske univerze je odkrila obstoj novega atomskega delca z imenom "Anti segna plus". S tem odkritjem je Italija dosegla isto raven z ZDA in Rusijo na jedrskem področju. Znanstveniki so delali nad dve leti in so od oktobra 1958 izvedli nad 2000 poskusov.

— Kulturno društvo v Gorici se priredilo kulturni večer, na katerem je p. Fidelis predaval o novomašnih običajih na štajerskem.

— Slovenski književniki iz Ljubljane so priredili literarni večer v Trstu. Svoja dela so brali Juš Kozak, Matej Bor, Rok Arih, Ciril Zlobec, Anton Ingolič in Janez Menart. Matej Bor je bral svoj ciklus pesmi "Popotnik je šel skozi atomski vek", vendar z njim ni žel tolikšen aplavz, ker je branje izzvenelo le preveč patetično. Pač pa je bil zelo posrečen nastop Janeza Menarta, ki je recitiral svoje pesmi na izust.

— Fellinijev film "Sladko življenje" je bil predvajan na festivalu v Cannesu, kjer pa ni vzbudil posebnega zanimanja. Film je

zlasti v Italiji izzval mnogo polemik in ponekod celo hudo kri. Mnogo pozornosti je vzbudil film "Devetj krog" (po Dantejevem Peklu), ki ga je režiral Slovenec France Štiglic. Film prikazuje trpljenje Judov v nacističnem taborišču. Štiglic je v Franciji sicer že zelo znan, ker je sodeloval z znanim franc. režiserjem Marcelom Camusom.

— Največje založbe v Evropi: Gallimard v Parizu, Einaudi v Turinu, Rowohlt v Hamburgu so sklenile ustanoviti posebno mednarodno literarno nagrado in bo nagrajeno delo tiskano hkrati v vseh glavnih jezikih. Nagrado bodo podelili vsako leto za najboljše slovstveno delo ne glede na jezik, narodnost ali sloves pisatelja.

— V galeriji "del Milione" v Milanu je razstavljal skupina šestih slovenskih umetnikov, katerim se je pridružil še Črnogorec Petar Labarda. Razstavljali so: Riko Debenjak, Oton Gliha, Janez Bernik, Gabrijel Stupica in Marij Pregelj ter kipar Drago Tršar. O razstavi so pisali vsi vodilni italijanski listi in se o delih zelo pohvalno izražali.

— Na fakultetah in institutih univerze v Krakovu študira nad 17.000 slušateljev. Polovica jih prejema državne štipendije. Za ostale je življenje zelo težko in večina hodi poslušat predavanja v večernih urah, ker morajo čez dan služiti za kruh. Med najboljšimi zaslužki pa je: postavljati se v vrste pri kinih, gledališčih ali po velikih trgovinah in stati tam "v vrsti", da pride na red tisti visoki uradnik ali kom. funkcionar, ki se mu ne ljubi čakati. Sicer pa je splošno stanje med poljskim akademikom zelo visoko, pišejo dopisniki tujih listov.

— Na Gregorijani v Rimu je promoviral za doktorja č. g. Stan-ko Janežič, pisatelj in pesnik. Predmet njegove teze: Nauk ruskega verskega pisatelja Tihona Zadonskega o posnemanju Kristusa.

— Italijanska radijska družba RAI je Slovencu Aldu Danecu podelila najvišje priznanje na svojem glasbenem natečaju. Mladi komponist je doma iz Proseka pri

Trstu. (Pred kratkim je prejel prvo nagrado na prvem deželnem natečaju.)

— Radijska postaja v Celovcu pripravlja posebne oddaje za svoje jubilejno leto. Tudi slovenske oddaje bodo predvsem posvečene negi domačih tradicij in kulturnih vrednot koroških Slovencev. Tako bosta izvajani Drobosnjakovi deli "Adam in Eva" ter "Pastirska igra", ki ju bodo podali domačini iz Kostanj. Narečje bodo gojile oddaje "Iz koroške domovine", dr. Ivan Grafenauer pa bo v seriji obdelal koroško narodno pesem.

— Eric Newby je v majski številki ameriške revije "Holiday" napisal članek o Sloveniji pod naslovom: "Europe's oddest corner: Slovenia, shared by Italy and Yugoslavia, remains itself despite the confusions of an uneasy border". (Vol. 27, No. 5, May 1960, str. 40-48). Pisec ima za ženo Slovenko in rad obiskuje njeno domovino.

— Marjan Zadnikar je napisal delo Romanska arhitektura na Slovenskem. Delo je doktorska disertacija, vendar je avtor za knjižno izdajo dodal še nekaj pregledov in dopolnil. V knjigi so zbrani najstarejši arhitektonski spomeniki v Sloveniji iz te dobe (od 11. do 13. stoletja), in ki so še danes ohranjeni. Popisanih je okr. 160 objektov, zlasti podrobno Stiški samostan in samostan v Žičah.

— Pri Državni založbi Slovenije je izšla prva knjiga Miška Kranjca "Nad hišo se več ne kadi", ki je del tetralogije, kateri je skupni naslov "Za svetlim obzorji". Namen dela je popisati pohod štirinajste partizanske divizije na štajersko in koroško. Prvi knjigi bo sledila še koncem leta 1960 druga, ki bo imela naslov: "Vse bele so poti", prihodnje leto pa bi izšli tretja in četrta. Avtor pravi, da je gradil snov tetralogije na podlagi arhivov in dokumentov iz časov revolucije, vendar začenja delo šele z dogodki v letu 1943. Prva knjiga objema dobo od poletja do konca 1943 in opisuje boje pri Grčaricah in za Turjak, potem pa še bitke za Grahovo, Velike Lašče in Kočevje. Odloemek je bil objavljen v Naših razgledih in kolikor se da presoditi, je prva knjiga pisana v črno-belem tonu in je po zasnovi blizu tistemu, kar je ljubljanska kritika začela nazivati "ugasla literatura".